

Warszawa, 22.10.2018

Dr hab., prof. UW Zofia Zaron

Opinia o rozprawie doktorskiej mgr Aleksandry Potockiej-Woźniak *Neologizmy w Kongresie futurologicznym Stanisława Lema.*

Ich motywacja, typy i funkcje

Mgr Aleksandra Potocka-Woźniak od 1.10. 2013 roku była słuchaczką studiów doktoranckich w zakresie językoznawstwa na Wydziale Polonistyki UW i pod moją opieką naukową przygotowywała rozprawę doktorską *Neologizmy w Kongresie futurologicznym Stanisława Lema. Ich motywacja, typy i funkcje.*

W rozprawie tej mgr Potocka-Woźniak podjęła się ambitnego zadania, polegającego na szczegółowej analizie neologizmów, charakterystycznych dla idiosylu Stanisława Lema (a także dla powieści *science fiction*). Zadanie to nie było proste, gdyż wiele jest prac, poświęconych idiosylowi Lema - jego twórczość kusi zarówno badaczy literatury, jak i języka (vide Bibliografia). Doktorantka za podstawę swoich „neologizmowych” dociekań wybrała opowiadanie *Kongres futurologiczny*, gdyż zawiera wyjątkowo dużo neologizmów: jest ich w opowiadaniu KF 409 (prawdopodobnie najwięcej ze wszystkich utworów Stanisława Lema (por. Gesche, Gesche 2010: 155)), a także nie był on w centrum zainteresowania literaturoznawców, ani językoznawców (znany mi jest jeden artykuł).

Pani Aleksandra Potocka-Woźniak za cel postawiła sobie opisanie w sposób uporządkowany mechanizmów derywowania przez Stanisława Lema nowych słów i nowych znaczeń. Koncepcję pracy doktorantka przygotowała zupełnie samodzielnie w oparciu o trafnie dobrany i wygraniczony materiał. Podstawa badania została należycie zróżnicowana, a przedmiot badań wnikliwie zanalizowany.

W celu syntetycznego opisu zebranego materiału pani Aleksandra Potocka-Woźniak opracowała samodzielnie algorytm, który może stać się w przyszłości przydatnym narzędziem do opisu neologizmów i wyjaśnienia ich funkcji w powieściach *science fiction*.

Praca liczy ok. 170 stron (nie mam jeszcze tekstu wydrukowanego). Układ pracy jest przejrzysty. Rozprawa składa się z dwóch głównych części – teoretycznej i materiałowej, ponadto zawiera zamiast zakończenia krótkie omówienie wymowy filozoficznej opowiadania, bibliografię, indeks i streszczenie w języku angielskim. Część teoretyczna poza

wstępem (określającym cel i przedmiot pracy) obejmuje typowe dla dobrze skomponowanej rozprawy doktorskiej rozdziały (pięć), mianowicie ogólną charakterystykę stanu badań nad podjętym tematem, założenia teoretyczne, zakres prowadzonych i prezentowanych badań nad idiostylem Stanisława Lema, neologizmami i gatunkami mowy (*Kongres futurologiczny* reprezentuje sobą trzy gatunki mowy: *science fiction*, opowiadanie i dziennik). W *Stanie badań* Autorka omawia prace, które pomogły jej w poszukiwaniach własnego narzędzia do typologii i interpretacji neologizmów: referuje m.in. stanowiska badaczy na temat typologii odmian współczesnego języka polskiego z uwzględnieniem miejsca języka artystycznego (do niego zaliczany jest język fantastyki naukowej); a także stanowiska badaczy na temat uznania wyrazu za derywat synchroniczny (warunki jego podzielności stanowią podstawę przyjętej w rozprawie typologii neologizmów).

We wprowadzeniu do części materiałowej (a ściślej analitycznej, prezentacja Autorskiej analizy bowiem wypełnia tę część) Autorka przedstawia założenia metodologiczne i kryteria morfologiczno-semantyczne analizy wyekscerpowanego materiału. Zasadniczą część pracy stanowi rozdział II (s. 41-141), analityczno-interpretacyjny, w którym w czterech grupach, zróżnicowanych ze względu na typy podstaw i formantów analizowany i interpretowany jest materiał. Wyniki analizy porównawczej motywacji derywatów oraz omówienie funkcji formantów zamykają część materiałową rozprawy. Rozprawę wieńczy króciutki rozdziałik, poświęcony wymowie filozoficznej opowiadania. Wizja przyszłości przedstawiona przez Lema unaocznia, a zarazem ostrzega przed zagrożeniami, jakie może nieść rozwój cywilizacji.

Całość rozprawy uzupełnia obszerna i właściwie wykorzystana bibliografia oraz indeks, zawierający cały analizowany materiał językowy.

Cel, jaki postawiła sobie w rozprawie mgr Aleksandra Potocka-Woźniak, został w moim odczuciu w pełni osiągnięty. Jej istotne zalety to rzetelność i konsekwencja w postępowaniu badawczym zgodnym z przyjętymi założeniami. Algorytm zaproponowany przez Autorkę jako główne kryterium typologii neologizmów stanowi rezultat gruntownych przemyśleń Autorki i dowodzi nie tylko dobrej znajomości uprawianej dyscypliny, ale jest oryginalnym, twórczym wkładem Doktorantki w jej rozwój.

Sposób prowadzenia wywodu świadczy o dobrej znajomości literatury fachowej, także o tym, że mgr Aleksandra Potocka-Woźniak jest w pełni świadoma starej Popperowskiej zasady naukowości teorii, wymagającej od badacza m.in. wiedzy o wcześniejszych sposobach rozwiązywania stawianego problemu.

Zofia Zielen